

ÅRSBERETNING 2023

**ATTIONEN DANSKE MUSEER
ORGANISATION**

ODM's sekretariats og
bestyrelses beretning til
generalforsamlingen
25. april 2024

Forord

Museerne er en hjørnesten i samfundets bestræbelser på at bevare, forske i og formidle vores kunst-, natur- og kulturarv. Vi kan konstatere, at publikumsinteressen er stærkt stigende gennem snart mange år, og at godt 16 millioner besøgende nu årligt gæster museerne. Den yderst positive udvikling har været drevet af en målrettet indsats for at styrke formidlingen, engagere publikum og dermed øge interessen.

I de seneste 25 år har museerne undergået betydelige forandringer for at imødekomme samfundets helt legitime krav og forventninger. Dog står vi nu ved en skillevej, hvor det synes nødvendigt at se ud over både besøgstal og økonomiske resultater; at genopdage, værdsætte og understrege museernes rolle som forsknings- og samlingsbaserede institutioner, der værner om kulturarven og bidrager til samfundet som troværdige og vidensbaserede institutioner.

En markant udviklingstendens er differentieringen af de danske museer, både økonomisk, besøgsræssigt og i opgavefokus. Det kan delvist tilskrives kommunalreformen og nedlæggelsen af amterne i 2007, men afspejler også en udvikling mod professionalisering, specialisering og fokus. Mens differentieringen har ført til succes og folkelig opbakning, bringer den dog også udfordringer med sig, især når det handler om at opretholde et sammenhængende museumslandskab.

Museerne bærer alle et ansvar som samfundsaktører, der strækker sig ud over traditionelle opgaver. Fonde, kommuner og egenindtægter har spillet en afgørende rolle som udviklingsmotorer for museerne, der i dag er mere decentralt forankret og anderledes organiseret end for blot 25 år siden. Museerne er således ikke alene opbevaringssteder for kulturarv – og viden om den – men aktive medspillere i samfundsdebatten, der medvirker til at adressere spørgsmål om blandt andet diversitet, bæredygtighed og trivsel.

For at støtte op om et fremsynet og endnu mere bæredygtigt museumslandskab er det påkrævet at revidere museumsloven. Det har længe været et ønske i Organisationen Danske Museer (ODM). En moderne og effektiv administration samt opdateret lovgivning er afgørende for at sikre, at museerne kan fortsætte med at opfylde de stadig mere komplekse opgaver og forblive dynamiske, relevante og bæredygtige.

Vi står lige nu midt i en spændende tid for den danske museumsverden. I 2023 tog vi et stort skridt med et, ganske vist mangelfuldt, oplæg til en reform af museumsloven. Det er lige nu tiden for at tage fælles ansvar for at forme fremtidens museer i hele landet.

Museumspolitik

ODM's arbejde på det museumspolitiske område var i 2023 centreret om den længe ønskede museumsreform, der for alvor kom i spil i regeringsgrundlaget fra partierne S,V,M. Reformarbejdet optager derfor en betydelig del af siderne i årsberetningen.

Museumsreform på vej

I årsberetningen for 2022 nævnes, at den nytiltrådte S,V,M-regering efter valget 1. november 2022 havde offentliggjort et regeringsgrundlag, hvor kultur optog væsentlig plads. Specifikt var museumssektoren nævnt med ønsket om en museumsreform – og ikke blot en ændring af støttetildelingen, som det før har været politisk formuleret. Ingen regering har tidligere skrevet så specifikt om en reform af museumsloven, og ingen kulturminister har siden Brian Mikkelsens tid (minister fra 2001-2008) haft plads i både det magtfulde koordinationsudvalg og økonomiudvalg. Det lovede godt for et aktivt år 2023 frem mod en museumsreform.

Allerede før årsskiftet var der kontakt med den nye kulturminister, Moderaternes Jacob Engel-Schmidt, som efterspurgte ODM's ønsker til en god proces frem mod eventuelle lovændringer. Det var nye toner, efter at ODM i godt et årti har arbejdet for en reform. ODM har hele tiden fastholdt, at det er afgørende for en museumsreform, at processen bliver både grundig og transparent.

ODM havde fra årets start flere møder med både minister og departement, og der sporede et markant politisk ønske om at komme i gang. ODM opfordrede til inddragelse, og 27. februar afholdt ministeren et stormøde, desværre alene for de statsanerkendte museer. Det ærgrede og undrede, og ODM forsøgte at overbevise embedsværket i departementet om, at de statslige museer også er del af det samlede museumslandskab og omfattet af museumsloven. Et synspunkt, der i øvrigt også blev ytret (om end spagfærdigt af hensyn til det politiske ophæng) af flere af cheferne på de statslige museer.

ODM's ønsker til både indhold og proces blev bakket op af Kommunernes Landsforenings (KL) formand for Kultur, Erhverv og Plan Johan Brødsgaard, i et debatindlæg i Altinget. Indlægget omfavnede ODM's udsagn om, at forudsætningen for en vellykket reform er at tilføre flere statslige midler.

På stormødet 27. februar i Slots- og Kulturstyrelsen var budskabet, jfr. indkaldelsen, at: *"... skabe en mere retfærdig og gennemsigtig fordeling af museumsmidlerne. Det kan også være, at det er relevant at se på, hvad det er for nogle opgaver, som vi beder museerne om at løse. Mødet er det første skridt mod en museumsreform. Der venter et stort arbejde forude, men nu er vi i gang. Jeg ser frem til at have gode drøftelser med museerne og få deres første input til reformarbejdet."*

Bisætningerne om at "... Det kan også være, at det er relevant at se på, hvad det er for nogle opgaver, som vi beder museerne om at løse" og "Der venter et stort arbejde forude" gav håb om, at der skulle lægges vægt på en nuanceret og fagligt velfunderet debat.

Stormødet var fyldt med god energi, gruppearbejde og fremlæggelser for ministeren. Det blev tydeligt, vel også for ministeren, at det var en svær proces med mange synspunkter – og med mange forskellige positioner. Erfaringsmæssigt er succesraten med den slags møder ikke stor og resultaterne ofte svære at spore. Kulturministeren skal dog have ros for at inddrage og lytte.

KL's direktør for kulturområdet og ODM's forperson var inviteret til at give oplæg. ODM's udsagn ses på de følgende sider.

ODM's forperson, Claus K. Jensen, på talerstolen til stormøde om museumsreformen 27. februar.

Foto: ODM »

ODM's ønsker til reformprocessen:

1. Fokusér på opgaver før midler. Lav en analyse, der afdækker museernes væsentligste opgaver: for borgerne, for kommunerne og for staten. Til analysen bør der nedsættes en effektiv ekspertgruppe bestående af relevante fagpersoner. Gruppens arbejde bør være baseret på et præcist og kvalificeret kommissorium, som tager afsæt i en grundlæggende forståelse af museernes mangfoldighed og diversitet. Gruppen har som væsentlig opgave at analysere opgavevaretagelsen på tværs af museumslandskabet i dag og at komme med forslag til fremtidigt samarbejde. Analysen bør inddrage erfaringerne post corona og fra de presserende samfundskriser inden for sundhed, trivsel og klima, hvor museerne forventes at spille en større rolle. Museumspolitik er også velfærdspolitik, og det bør kommissoriet afspejle.

2. Omfat alle museer under museumsloven, både statslige og statsanerkendte – og også dem udenfor. Både statslige og statsanerkendte museer er omfattet af museumsloven, og deres opgaver er i praksis flettet ind i hinanden på en måde, der gør, at en meningsfuld analyse ikke kan laves ved at fokusere på den ene museumstype – og derved udelade den anden gruppe museer alene i kraft af deres ejerskab. Samtidig bør man også se på museer, der lige nu er uden for

loven – som det i øvrigt også fremgår specifikt af regeringsgrundlaget (pkt. 7.3), så større ikke-statsanerkendte museer med faglighed og tyngde kan komme i betragtning til statslige midler og ikke på ubestemt tid være henvist til midlertidige bevillinger på finansloven.

3. Skærp og opdatér museernes opgavebeskrivelse. Hvilke opgaver ønsker samfundet, at museerne skal løse? Hvilke opgaver skal løses af alle museer, og hvilke specialopgaver løses specifikt af enkelte museer? Opgavebeskrivelsen bør adressere såvel borgernes, samfundets og bidragsydernes perspektiv og forventninger. Museernes opgaver kan, fra en helt overordnet betragtning, ses ud fra to perspektiver:

A. *Det udadrettede museumsarbejde* for museernes brugere og gæster

B. *Arbejdet med samling og forskning*, som kan kaldes "arbejdet for evigheden"

Det ene perspektiv kan ikke adskilles fra det andet. For eksempel er forskning afgørende for museernes udvikling og for troværdig, god formidling. Formidlingen aktiverer og aktualiserer samlingen. Forenklingen i to perspektiver – frem for de fem søjler i den nuværende museumslov – kan være gavnligt i analysesammenhængen.

4. Bring museumsloven på omgangshøjde

med nutiden. Vurder, hvad opgavefordelingen og ønskerne hertil vil kræve af ændringer af museumsloven på en måde, så loven både kommer på omgangshøjde med den aktuelle virkelighed og samtidig giver plads til fortsat udvikling. Herfra kan det lovreviderende arbejde begynde på et oplyst grundlag. I revideringen af museumsloven bør man desuden, som en logisk følge af at se på alle museer under museumsloven, også forholde sig til, hvad de statslige museers, herunder hovedmuseernes, opgaver er. Opgavefordelingen mellem hovedmuseerne og de statsanerkendte museer har i praksis ændret sig, og det bør loven adressere. Samtidig kunne det være et godt tidspunkt at overveje, om ikke alle statslige museer bør samles under Kulturministeriet – således også Statens Naturhistoriske Museum.

5. Undgå økonomisk nulsumsspil og skab et bæredygtigt museumsvesen.

Museernes økonomi er sammensat af offentlige bidrag fra stat og kommuner, tilskud fra fonde og andre ikke-offentlige kilder og endelig en meget stor egenindtjening. En ny tilskudsmodel bør tage hensyn til både statens og kommunernes rolle i museumsloven og skabe bedre muligheder for museernes egenindtjening og generelle konsolidering. Museerne løser stadig flere opgaver

for samfundet, og af regeringsgrundlaget fremgår det, at mængden af opgaver øges, blandt andet inden for sundhed, trivsel og grøn omstilling. Samtidig er de nuværende lovbestemte opgaver – indsamling, bevaring, registrering, forskning, formidling af vores fælles kulturarv – mindst lige så vigtige i dag, som de var for 10 eller 20 år siden. Vejen frem er ikke et rivegilde, hvor man tager fra nogle museer for at give til andre. Målet med reformen må være at sikre et museumsvesen, der er bæredygtigt, såvel økonomisk som socialt og klimamæssigt, og som har ressourcer til at udfylde den samfundsrolle, staten, kommuner og borgere forventer. Til det kræves investering – hvilket flere partier i øvrigt også før seneste valgkamp aktivt bakkede op om.

Kulturministeren meddelte 28. april, at der var nedsat en arbejdsgruppe og udarbejdet et kommissorium. ODM's forperson var, i et mærkværdigt og uigen-nemsiigt administrativt forløb valgt til en gruppe på otte, der i et ambitiøst og intenst forløb blev bedt om at udkomme med en rapport med anbefalinger inden udgangen af oktober. Fra ODM's side meddelte vores forperson: *"Både kommissorium og arbejdsgruppe giver os grund til optimisme, og ODM går fortrøstningsfuldt ind i den kommende proces. Vi har som branche ønsket en sådan udredning længe – og nu sker det. Der lægges op til, at arbejdsgruppen skal se på opgavevaretagelsen for alle de museer, der er omfattet af museumsloven, også de statslige, før vi skal tale økonomi. Det vil jeg gerne kvittere for, at ministeren har taget med. Jeg noterer mig også, at sammensætningen af arbejdsgruppen inkluderer en række gode folk med forstand på museer, kommuner og oplevelsesøkonomi, så det kan vi bestemt ikke være utilfredse med. Vi forventer og tror på, at midlerne til museerne øges, når vi har et endeligt resultat af udredningen. Og indtil da ser vi frem til at medvirke til at løse denne særdeles komplekse opgave."*

Kommissoriet levnede ikke tid til mere debat med museerne – og der blev fordret absolut fortrolighed i arbejdsgruppen. For dog at høre medlemmernes synspunkter blev der i regi af ODM's chefnetværk afholdt et onlinemøde 16. maj med ODM's forperson som vært. Også på Folkemødet på Bornholm blev reformen 16. juni debatteret på Kulturens Plads, hvor både flere af folketingets kulturordførere og fagfolk var til stede.

Reform-arbejdsgruppen mødtes hen over sommeren hver 3. uge. Fortrolighed til trods var det et udtalt ønske at høre medlemmernes holdninger, foruden hvad der blev samlet op i forbindelse med en række samtaler, publicerede artikler og indlæg. Der var stor tilfredshed med onlinemødet i maj, hvorfor der 29. august blev indbudt til endnu et møde. Departementet holdt desuden et onlinemøde 5. september, hvor ODM's forperson bød velkommen og "satte scenen", mens reform-arbejdsgruppens forperson, Claus Juhl, fortalte om processen.

Arbejdet i reform-arbejdsgruppen var omgærdet med stor hemmelighedsfuldhed, hvilket gennem hele forløbet var en stor ulempe. Det medførte bl.a. en beslutning fra bestyrelsen om, at ODM ikke kunne betragte vores forpersons tilstedeværelse i arbejdsgruppen som et direkte ODM-anliggende, da hverken sekretariatet eller bestyrelsen havde lejlighed til at debattere forslag og ideer fra arbejdsgruppen. Der har alene været tale om at sortere og udkrystallisere de mange gode ideer fra medlemskredsen – og sende dem videre gennem et i øvrigt særdeles hektisk forløb. Da arbejdsgruppen samtidig var under stort pres for hurtige valg og beslutninger, ofte på baggrund af hastigt udarbejdet baggrundsmateriale, har det til tider været et frustrerende forløb. Både for vores forperson som for ODM i øvrigt.

Arbejdsgruppens rapport skulle offentliggøres 31. oktober, hvilket dog – uden yderligere forklaring – blev udskudt til 9. november kl. 12, efter at rapporten, i en såkaldt teknisk gennemgang, var blevet forelagt Folketingets Kulturudvalg. Herefter kunne den politiske proces påbegyndes. Det var vigtigt på dette

tidspunkt at betone, at rapporten i sit væsen er et *oplæg til politisk debat* – frem for en færdig løsning. At det netop var *anbefalinger*, en ramme for debat, som i resten af året, og ind i 2024, ville blive centrum for diskussion og debat, og at de foreslåede modeller alene tjener som *eksempler* og som afprøvning af forskellige fremtidige scenarier.

ODM afholdt endnu et onlinemøde 9. november, denne gang med afsæt i rapportens anbefalinger. For at have et debatgrundlag var Claus Juhl, forperson for arbejdsgruppen, med i første halvdel af mødet. Anden halvdel var dedikeret til intern debat i ODM med vores forperson som vært. Der var ligeledes debat om reformprocessen på det faglige årsmøde 15.-16. november på Hotel Munkebjerg i Vejle.

Efter rapporten var udkommet, debatterede ODM's bestyrelse intenst indholdet på en række onlinemøder. Rapporten var lige så nyt stof for bestyrelsen som for resten af Museumsdanmark. Sammen med indsamlede kommentarer og fremsendte forslag i øvrigt havde ODM følgende hovedsynspunkter:

Stormøde om museumsreformen i Slots- og Kulturstyrelsen 27. februar.

Foto: ODM »

Hovedsynspunkter om rapporten 'Anbefalinger til en reform af statsanerkendte museers opgaver og tilskud'

1. Rapporten giver alt i alt et godt overblik over museerne og den mangfoldighed af opgaver, vi løser. Det er et godt udgangspunkt. Vi er glade for, at der ser ud til at komme et generelt løft af de mindste museers økonomi – og at det bliver tydeligere, hvordan man bliver statsanerkendt i fremtiden.
2. De kortlagte opgaver er kun i begrænset omfang videreført i de fremlagte tilskudsmodeller, som i stedet baseres på kriterierne besøgstal, indtægter og forskningsartikler. Det giver en meget voldsom omfordeling med potentielt store konsekvenser. Samtidig giver det alt andet lige museerne større incitament til at optimere på de opgaver og målgrupper, som giver umiddelbar effekt på netop de kriterier – og nedprioritere andre opgaver og målgrupper, som er mindst lige så vigtige. Vi mener, det er helt afgørende, at flere faglige opgaver udløser tilskud, hvis modellerne skal kunne anvendes.
3. Uanset hvilken model, man ender med politisk, vil det kræve substantielle midler til feltet at gennemføre en reform – det er en forudsætning for at lykkes. En omfordeling kræver både en lang omstillingsfase og en markant kompensation af de museer, som – uforskyldt – står til at tabe. Målet må være et sammenhængende museumslandskab – ikke et landskab med store huller.

Underbyggende pointer:

- I. Statsanerkendte museer i Danmark skal levere høj kvalitet, og det gør de – derfor er det afgørende, at man ikke starter reformprocessen med at trække tæppet væk under nogen museer. Vi er glade for, at en forudseende kulturminister har sat 125 mio. kr. af til blandt andet museumsreformen på oplægget til den kommende finanslov – det er helt afgørende, at de midler kommer i spil.
- II. Tilskudsmodellerne er, som der også står i rapporten, uperfekte, og det er afgørende at fastholde, at det alene er principper og modeller, der giver grundlag for debat. Og det er den debat, vi stempler ind i, blandt andet ved at pege på *konsekvenseksempler*:
  - a. Modellerne giver ikke incitament til at løfte fx sociale indsatser, arbejdet med inklusion, diversitet og bæredygtighed.
  - b. Modellerne giver ikke incitament til at arbejde for fx børn og unge som målgruppe eller for at tiltrække målgrupper, som er uden for museernes kernebrugere.
  - c. Modellerne giver ikke incitament for museerne til at samarbejde og fastholde et samlet dansk museumsvesen, men snarere til at optimere egen institution på bekostning af samarbejde – og med entydigt fokus på de tre opstillede kriterier.
- III. Det er oplagt at udvide modellerne med konkrete opgaver inden for arbejdet med museernes samlinger, ansvarsområder og inden for fx trivsel, sundhed, børn og unge og bæredygtighed. Vi er enige i, at det er vigtigt med klare tilskudskriterier, som hviler på data, men det må være muligt at udvikle og fremskaffe data på vigtige områder.
- IV. Alene fagfællebedømte forskningsartikler tæller i modellerne. Vi mener, at en større del af museernes omfattende vidensproduktion bør udløse tilskud. Arbejdsgruppen peger selv på det i rapporten, men det er ikke med i modellerne.

Ændringsforslag til tilskudsmodeller:

Generelt bør modellerne operere med en markant *fladere struktur*, så forskellene mellem trin/tærskler mindskes væsentligt. Samtidig bør modellerne *udvides med flere tilskudsgivende kriterier* i tillæg til de i rapporten tre valgte (besøgstal, egenindtjening og fagfællebedømte forskningsartikler).

- V. Modellerne bør inkludere *ansvarsområder*, så ansvar for mere end ét fagligt område – kunst, kultur, natur, arkæologi – bør udløse et højere grundtilskud.
- VI. *Samlingsarbejdet* bør ikke kun indgå som del af grundtilskud, men bør også udløse tilskud som opgave. Her kan museernes kvalitetsvurderinger evt. komme i spil.
- VII. Målgruppen *børn og unge* bør tælle med i opgaver, der udløser tilskud – arbejdsgruppen peger på det i rapporten, men det er ikke med i modellerne. Der findes data på dette område.

VIII. En større del af museernes omfattende *vidensproduktion* bør udløse tilskud. Arbejdsgruppen peger selv på det i rapporten, men det er ikke med i modellerne. Der har tidligere været data på dette område – det bør kunne tilvejebringes igen.

- IX. *Samfundsrettede opgaver* inden for fx trivsel, sundhed og bæredygtighed bør kunne belønnes for fortsat at styrke museernes arbejde som relevant samfundsaktør og inkluderende dannelsesinstitution.

Vi er enige i, at det er vigtigt med klare tilskudskriterier, som hviler på data, men det må være muligt at udvikle og fremskaffe data på så vigtige områder – på flere af kriterierne findes data allerede. Målet med reformen må være et sammenhængende og samarbejdende museumslandskab til glæde for alle borgere i alle dele af landet, hvor både lokale livsnerver og nationale fyrtårne trives til gavn for borgerne.

ODM havde foretræde for Folketingets kulturudvalg 6. december. De opdaterede synspunkter dannede udgangspunkt. Det er ikke nogen let opgave at finde en model, der kan favne mangfoldigheden af museer, men der synes at være bred enighed om, at de modeller, der er fremlagt i rapporten, er for ensidige. Det er f.eks. helt afgørende, at de bliver ændret, så der bliver bedre sammenhæng mellem opgaver og tilskud. Det var et lyttende udvalg, som ikke mindst viste interesse for konkrete ændringsforslag – og der var interesse i at finde løsningsmodeller. Her blev specifikt muligheden for at inkludere børn og unge som et tilskudsgivende parameter og sammenhængen mellem statsligt og kommunalt engagement nævnt. ODM's synspunkter blev gentaget i et uddybbende indlæg i Altinget 11. december.

I skrivende stund fortsætter debatten. Kulturministeren agter at sætte de politiske forhandlinger i gang i det nye år. Vi ved også – og med glæde – fra den vedtagne finanslov for 2024, at der er allokeret 100 mio. kr. årligt direkte til reformen – i hvert fald i tre år. Det er et godt grundlag og en markant forøgelse af statens engagement i de statsanerkendte museer. Vi vil arbejde for en lang omstillingsfase af tilskudsstrukturen – også efter 2027.

Så 2023 sluttede på en optimistisk, om end også realistisk, tone i forhold til en reform af tilskudsstrukturen og museumsloven. Der er dog stadig mange forhold og mange interesser, der skal afdækkes og afklares, så reformarbejdet er langt fra slut ved årets udgang.

Kulturpolitisk redegørelse

Den initiativrige nye kulturminister bad i marts ODM og kulturens andre brancheorganisationer om indspil til en kulturpolitisk redegørelse. Den seneste er fra 1997. Der er tale om en større opgave, der desværre kom med meget kort tidsfrist, og hvor kun to sider måtte fremsendes. ODM leverede input, både alene på museernes vegne, men også i fællesskab med Dansk Kulturliv.

ODM's indspil til den kulturpolitiske redegørelse

Danmark har et stærkt museumslandskab. Det er groet af en lang række forskellige engagementer rundt i landet: Frivillige ildsjæle, stærke foreninger, kommunale ambitioner, virksomheder, interesseorganisationer, etater og politiske bevægelser har alle været med til at grundlægge museer. Museumsbranchen har udviklet sig markant de seneste årtier, ikke mindst på baggrund af en række markante trends, som fortsat præger branchen, og som efter alt at dømme også kommer til at sætte rammerne de kommende årtier.

Tendenser og potentialer i et succesfuldt og differentieret museumslandskab

Publikumssucces: Museerne er i dag populære institutioner med næsten 16 mio. gæster årligt – det er hele 6 mio. flere end for bare 10 år siden. I statens kvalitetsvurderinger af museerne er der de sidste 25 år lagt stor vægt på formidling, publikum og besøgstal – og branchen har parallelt hermed udviklet sig markant. Der kan nu med fordel også fokuseres på andre parametre. Økonomisk konsolidering er afgørende for en bæredygtig udvikling, og forsknings- og bevaringsopgaven, som danner grundlag for museernes virke som troværdige, vidensbaserede og samfundsrelevante institutioner, bør igen tildeles større opmærksomhed.

Differentiering, specialisering og digitalisering: En stærk udviklingstendens er differentiering af museerne, både hvad angår økonomi, besøgstal og opgavefokus, dels forårsaget af kommunalreformen og nedlæggelsen af amterne i 2007, men også af større professionalisering, specialisering og stærkere fokus på egen indtjening. Denne forandring af museums-

landskabet har været god og bragt museerne succes, stor folkelig opbakning og øget evne til egen indtjening. Differentieringen kan imidlertid gøre det vanskeligt at holde museerne sammen i et samarbejdende væsen, og der er derfor nu et potentiale i at skabe gode rammer for samarbejde. En anden stærk udviklingstendens er digitalisering, som stiller nye krav og giver nye potentialer for museernes udvikling. Både på formidlingsfronten, men også i høj grad hvad angår samlings- og forskningsarbejdet.

Ansvarlig og fællesskabsgivende samfundsaktør:

Museerne løfter en lang række opgaver for stat, samfund og borgere. I den sammenhæng har fonde og kommuner samt egenindtægter gennem de seneste par årtier indtaget den vigtigste rolle som udviklingsmotor for museerne. Museumsvæsenet er simpelt hen anderledes og mere decentralt forankret i dag, end det var for 25 år siden. Museer bevarer, forsker og formidler vores fælles kunst-, natur- og kulturarv, skaber rum for identitet og sammenhængskraft, sikrer arbejdspladser og styrker oplevelseserhverv. Samtidig stiller omverdenen flere krav til et museums samfundsansvar, end vi har set tidligere. Det gælder spørgsmålet om diversitet (sociokulturel, kønsmæssig, etnisk, geografisk, aldersmæssig) og om klima og bæredygtighed i bredere forstand. Også derfor er opgaverne, som løses for staten, blevet flere. For at kunne udfolde museernes potentiale optimalt, er der behov for at anerkende og engagere sig i museernes samlede opgavevaretagelse.

Vejen til at understøtte et bæredygtigt museumslandskab går via opdateret lovgivning og administration:

Museerne i Danmark er vævet sammen til et landsdækkende museums væsen gennem museumsloven. Og den trænger nu til et eftersyn. En fortsat populær, stærk og højt kvalificeret museumsbranche fordrer en administration og lovgivning, der understøtter:

- » Økonomisk konsolidering. Behovet herfor blev særligt tydeligt under corona, hvor museernes egenindtjening kom under stort pres. Museerne skal – uanset ejerskab – kunne spare op i gode tider.
- » Sammenhæng mellem opgaver og midler. Der er brug for større sammenhæng mellem opgaver og krav på den ene side og tilsyn og midler på den anden. Museerne er samfundsbevidste kulturaktører, som både kan og ønsker at bidrage til løsningen af de store kriser inden for klima, sundhed og trivsel – samtidig med at kerneopgaverne løftes. Det kræver imidlertid et tilpasset statsligt fokus og engagement.
- » Samarbejde. I den nuværende lovgivning opfordres til samarbejde, men det specificeres ikke, og i realiteten bremses samarbejdet ofte af begrænsninger ifm. f.eks. tilsyn. For at udvikle branchen er der behov for øget mulighed for reelle samarbejder museerne imellem – også i forhold til forskning, samlingsvaretagelse og digital praksis og udvikling.

Energipriser og besøgstal 2022

Årets undersøgelse vedr. besøgstal i 2022, energi-priser og museumsøkonomi fik en 60 % svarrate, og dermed fik vi et godt grundlag, der overordnet viste et paradoks: Museumsgæsterne var mange steder tilbage tæt på niveauet fra 2019. To ud af tre museer havde det samme eller endog et højere antal gæster i 2022. Ganske flotte tal midt i en krisetid. Undersøgelsen viste dog desværre også, at besøgstallene ikke opvejede de ekstraordinært høje energiregninger i 2022, som mange steder pressede økonomien. Der var således både fyringsrunder, færre aktiviteter, nedsat åbningstid og midlertidige lukninger på enkelte museer i 2022 – og ind i 2023. Sammen med Dansk Kulturliv bragte vi sagen op politisk i januar med indlæg i blandt andet Berlingske og Kulturmonitor. Resultatet var energihjælpepakker, der dog desværre kom på bagkant af krisen, blev opfattet som bureaukratisk opbyggede, og som havde svært ved at ramme mindre kulturinstitutioner, herunder museer, med en kompleks og ofte sammensat økonomi. Man må dog anerkende, at regeringen lyttede til kulturlivets opfordring til handling.

Kan man virkelig spare på bevaringskontoen?

“Museer har brugt formuer på at beskytte uvurderlig kunst – nu viser det sig, at det ikke nytter” lød det i Berlingske 27. december 2022. Under overskriften stod: “I årtier har kunstmuseer over hele verden troet, at sofistikerede ventilationsanlæg, som nøje styrer rumtemperatur og luftfugtighed, var vejen til næsten evigt liv for samlingernes kostbare malerier. Sådan er det ikke, viser ny forskning fra Det Kongelige Akademis Institut for konservering”. En sådan overskrift

giver anledning til spørgsmål, også til ODM, fra kollegaer og – desværre – fra politisk hold, for var her den direkte vej til besparelser på bevaringskontoen? Og nej: Det Kongelige Akademis dekan berigtigede hurtigt, bl.a. på ODM’s opfordring, overskriften, der alene forholdt sig til et internationalt forskningsprojekt, hvor der bl.a. havde været fokus på oliefarvers nedbrydning. Forskerne bag var selvfølgelig ærgerlige over, at det kunne tolkes, som om der ikke er grund til klimastyring. Undersøgelsen viser dog, højst interessant, at kunstmuseer kan spare på energiregningen ved nøje at monitorere og ændre deres klimakontrolstrategi. Resultaterne af forskningen kan vise sig væsentlige for museernes bæredygtighedsarbejde og bliver taget videre af Museernes Grønne Akademi.

Adgang til forskningslitteratur

ODM har længe arbejdet for, at museernes forskning skal ske på lige fod, også med hensyn til adgang til forskningslitteratur. ODM blev i august 2023 partner i et treårigt pilotprojekt sammen med Det Kgl. Bibliotek (KB) og Slots- og Kulturstyrelsen (SLKS), der skal sikre museerne adgang til digital forskningslitteratur. “KB Dokumentservice” samarbejder med en ekstern dokumentleverandør – og målsætningen er at sikre hurtigt levering af forskningslitteratur.

Minimumshonorarer til billedkunstnere

Billedkunstnerforbundet (BKF) indkaldte i november 2022 til forhandlinger om fornyelse af aftalen om minimumshonorarer. Forud havde BKF lavet en spørgeskemaundersøgelse om ordningen blandt medlemmerne. Undersøgelsens konklusion var relativt

klar: Den hidtidige ordning er overordnet set velfungerende og finder anvendelse på de fleste udstillingssteder, hvor minimumstaksterne anvendes som rettesnor. Takstbladet anses blandt BKF's medlemmer – måske ikke så overraskende – for at have for lave takster. Forslaget var derfor markante stigninger i minimumssatserne (50-100%) inden for forskellige besøgstals-kategorier. I december 2022 udsendte ODM et spørgeskema til museerne om holdningstilkendegivelser i forbindelse med minimumstaksterne, og forhandlingerne blev genoptaget i februar 2023, hvor ODM's undersøgelsesresultater indgik. ODM og BKF nåede herefter i et tillidsfuldt forhandlingsforløb til enighed om et nyt takstblad, der for nogle besøgstals-kategorier (de mindste) blev hævet en del, mens de største kategorier blev fremskrevet moderat. ODM fremsatte som ultimatum kun at ville tiltræde aftalen, hvis Foreningen af Kunsthaller i Danmark (FKD) også ville tiltræde, ud fra argumentet om, at FKD's medlemmer har langt flere samtdiskunstudstillinger og derfor bør indgå i aftalen. Efter flere møder, ændring af enkelte takster og en passus om, at der ved næste genforhandling bør ses på, om besøgstal er det rigtige parameter for prissætningen, blev aftalen indgået. Det er tilfredsstillende, at minimumstaksterne tilsyneladende er faldet i god jord blandt både kunstnere og kunstmuseer, hvorfor ODM derfor klart anbefaler, at museerne laver kontrakter med afsæt i de aftalte minimumshonorarer.

BEV*ARV

En national handleplan for bevaring af kulturarven på de statslige og statsanerkendte museer har været et vedholdende ønske for ODM. Med finansloven for

2019 lykkedes det – og der blev afsat 2 mio. kr. til projektet BEV*ARV. Projektet nærmede sig ved udgangen af året sin afslutning (aflevering af rapport i januar 2024). ODM har siddet i styregruppen for projektet, hvis formål har været fagligt at afdække og sikre data og viden om bevaringstilstanden af samlingerne på de statslige og statsanerkendte museer. Der er tale om en grundig rapport med en række anbefalinger til fremtidens samlingsvaretagelse. Rapporten har primært fokus på de steder, hvor der er plads til forbedring, specielt inden for magasiner, præventive rutiner (ifm. rengøring mm.) og kulturarvens generelle opbevaringsforhold. En af rapportens konklusioner er i øvrigt den ganske glædelige, at op mod 2/3 af kulturarven nu opbevares hensigtsmæssigt (mod 1/3 i 2006). BEV*ARV-projektets metodik rummer store potentialer – og måske kan den anvendes fremadrettet som målepunkt for bevaringen af kulturarven. Derfor er det også vigtigt, at resultaterne fra undersøgelsen følges op metodisk og praktisk.

Et dansk museums kort

Gennem mere end 10 år har ODM arbejdet for at etablere et landsdækkende museums kort, der skal give brugerne adgang til alle landets museer for et årligt beløb. Flere andre europæiske lande har oplevet stor succes med nationale museums kort, bl.a. Holland og Finland. Arbejdet med et dansk museums kort gik i stå under corona, hvor der ellers var indgået samarbejde med både den hollandske og den finske museumsorganisation om deling af knowhow og tekniske løsninger. Det blev imidlertid genoptaget, da ODM i foråret 2023 indgik et formaliseret samarbejde med Museumstjenesten og Nationalmuseet for sy-

stematisk at afdække, om et nationalt museumskort kan realiseres i Danmark. Nationalmuseets analyseansvarlige, Søren Moesgaard Bjørnsen, blev frikøbt til at udarbejde en rapport om potentialer og finansieringsmuligheder, og samtidig lavede analysebureauet Epinion en landsdækkende analyse af borgernes ønsker til et museumskort. Ved årets udgang forelå begge analyser med den entydige konklusion, at der er stort potentiale i at etablere et dansk museumskort, både for brugerne og for museerne selv. Museumskortet vil generere væsentligt flere museumsbesøg, også blandt grupper vi normalt ikke ser på museerne. Samtidig vil et fælles ejet museumskort give ejerskab over egne data til både markedsføring og udvikling af nye tilbud. Ved årets udgang arbejdes der på at skabe startfinansiering til projektet via fonde.

Høringssvar

ODM har i 2023 afgivet tre høringssvar, heraf to i samarbejde med Dansk Kulturliv, der kan ses på ODM's hjemmeside. Der er givet høringssvar vedr. 'Forslag til lov om Kulturens Analyseinstitut', februar 2023; 'Høring over bekendtgørelser om pulje til energiforbedrende tiltag på kulturinstitutioner og vedr. pulje til udsatte energiintensive kulturinstitutioner', april 2023, og 'Høring vedr. regeringens lovforslag om forbud mod utilbørlig omgang med religiøse symboler', september 2023.

Faglige aktiviteter

ODM's generalforsamling 2023

70 kollegaer var til stede ved årets generalforsamling 27. april. Fremmødet tangerede den tidligere rekord – og afspejlede utvivlsomt, at der var væsentlige sager på spil. Både en museumsreform på vej og ODM-bestyrelsens forslag til ændret kontingentstruktur og markant ændrede vedtægter (beskrevet i et senere afsnit). Indledningsvist kunne direktøren meddele, at bestyrelsen siden sidste generalforsamling havde optaget to nye medlemmer: ARKEN, Museum for Samtidskunst og Louisiana, Museum of Modern Art. ODM har nu alle statsanerkendte og statslige museer som medlemmer. Meddelelsen blev modtaget med stor applaus fra forsamlingen. Herefter fremlagde ODM's forperson, Claus K. Jensen, årets gang, med uddrag fra årsberetningen.

Valg til ODM's bestyrelse

Tre bestyrelsesmedlemmer var på valg. Alle blev genvalgt: direktør Claus K. Jensen, Vardemuseerne, direktør Jens Refslund Christensen, Danmarks Tekniske Museum, og enhedsleder Tine Blicher-Moritz, Museum Sønderjylland. Til en vakant plads på kunstfaglig sektion blev direktør Lisbeth Lund, Willumsens Museum, valgt. Til en vakant plads i den naturfaglige sektion blev direktør Bo Skaarup, Naturhistorisk Museum, Aarhus, valgt. Som suppleanter valgtes direktør Anna Schram Vejlbj, Fuglsang Kunstmuseum, direktør Anni Mogensen, M/S Museet for Søfart og leder Julie K. L. Bouchet, Observatoriet Brorfelde.

Efter generalforsamlingen konstituerede bestyrelsen sig 2. maj med Claus K. Jensen, Vardemuseerne, som forperson; næstforperson Tine Blicher-Moritz,

Museum Sønderjylland og næstforperson Søren Bak-Jensen, Arbejdermuseet.

Vedtægtsændringer

I efteråret 2019 blev projektet 'Museum 2030' igangsat med det formål at udfærdige en rapport, der kunne medvirke til at være "... øjeåbnende og inspirerende i forhold til museernes mission og samfundsmæssige rolle" – og samtidig være med til at skabe en "ny vision og strategi for ODM's arbejde". Covid-19 i 2020-2021 satte arbejdet i stå, og i 2022 besluttede bestyrelsen at sætte kræfterne ind og fokusere på "... forslag, der sikrer, at ODM i det kommende årti yderligere styrker sin position som hele museumsbranchens samlede talerør og interessevaretagere". Siden organisationen blev oprettet for 18 år siden, er meget sket. Blandt andet er museerne blevet differentieret i arbejdsform og forretningsmæssigt fokus. Tanken var at formulere både en ny vision og mission og at forholde sig til repræsentation i bestyrelsen, kontingentstruktur m.m. Der blev i den forbindelse nedsat et udvalg bestående af Claus K. Jensen, Vardemuseerne (forperson); Anni Mogensen, Nationalmuseet (nu M/S Museet for Søfart); Lise Pennington, ARoS (udtrådt ved stillingsophør); Anne-Mette Willumsen, Ribe Kunstmuseum; Mads Holst, Moesgaard Museum; Søren Bak-Jensen, Arbejdermuseet; Peter Thor Andersen, Øhavsmuseet. Sekretærer for udvalget var Dorthe Hammerich Rasmussen. Udvalget afleverede, efter en længere møderække, sine forslag til vedtægtsændringer og ny kontingentstruktur forud for generalforsamlingen i 2023, hvorefter bestyrelsen enstemmigt foreslog forslagene fremlagt på generalforsamlingen.

De fremlagte ændringsforslag vakte stor debat. Størst kritik vakte to ændringsforslag: §4 vedr. ændringer i optagelseskriterier for ordinære medlemmer og §7 vedr. bestyrelsens sammensætning. Efter debat og afstemning, der af nogle efterfølgende, med rette, blev betegnet som svær at overskue, blev ændringerne vedtaget med 32 stemmer for og 18 stemmer imod – af 50 afgivne stemmer. Vedtægtsændringer kan imidlertid kun vedtages, hvis mindst to tredjedele af medlemmerne stemmer, hvorfor endelig vedtagelse først kunne ske ved en ekstraordinær generalforsamling.

Ved bestyrelsens konstituerende møde 2. maj besluttedes det, pga. modstanden mod (dele af) forslagene, at der var brug for en periode med en bredere dialog i medlemskredsen. Oppositionen, som blev udtrykt på generalforsamlingen, gik på både forslagernes indhold, men også på den proces som ledte op til fremlæggelsen, hvor flere meddelte, at medlemskredsen ikke var blevet passende inddraget. Med det som afsæt besluttedes det at søge at skabe dialog og i øvrigt udsætte den ekstraordinære generalforsamling til efteråret. Der blev herefter planlagt tre medlemsmøder rundt i landet og et opsamlende onlinemøde. Tilmeldingen var entydigt til onlinemødet, der således blev det fora, hvor bestyrelsen kunne fremlægge sine synspunkter – og yderligere debat udspille sig.

Primo oktober modtog bestyrelsen en henvendelse fra direktørerne på 32 kunstmuseer, der, jfr. de foreslåede nye stemmeregler, kritiserede, at der kunne opstå den situation, at der ikke ville være faglig (kunst)repræsentation i bestyrelsen. Den markante opposition betød, at bestyrelsen yderligere udskød

afholdelse af den ekstraordinære generalforsamling og desuden besluttede at trække de to væsentligste anstødssten fra det oprindelige ændringsforslag, nemlig §4 – vedr. ordinære versus associerede medlemmer – og §7 vedr. fremtidig repræsentation i bestyrelsen.

Således kunne der indkaldes til ekstraordinær generalforsamling 13. december i Odense samt online, hvor godt 60 medlemmer, ordinære som associerede, deltog. I øvrigt den første hybride generalforsamling i ODM's historie med både fysisk fremmødte og virtuelle deltagere. De fremlagte vedtægtsændringer blev overbevisende stemt igennem med 3 blanke stemmer og 51 stemmer for. Ændringerne betyder, blandt andet, at ODM's formålsparagraf er væsentligt skærpet, og at vi skal skifte navn til Danske Museer. Forslagene om ændring af bestyrelsens sammensætning og krav for optagelse som ordinært medlem skal der arbejdes videre med i et udvalg, som bliver nedsat i starten af 2024, med henblik på at fremlægge et revideret oplæg til den ordinære generalforsamling, som afholdes 25. april 2024.

Kontingent

På generalforsamlingen blev et nyt kontingentkoncept vedtaget. Det skete med 46 stemmer for og 8 imod – af i alt 54 afgivne stemmer. Den nye kontingentstruktur baserer sig på et gennemsnit af omsætningstal og er desuden opdelt i tre kategorier. For associerede medlemmer gælder samme metodik, idet kontingentet dog er det halve af de ordinære medlemmer. Den efterfølgende udsendelse af opkrævning skete over-

raskende problemfrit og betød en betydelig fremskrivning af det samlede kontingent som ønsket.

Bestyrelsens møder

Bestyrelsen har afholdt fem bestyrelsesmøder (referater ses på hjemmesiden) og en række ad hoc online-møder (uden referat). Årets todages strategiseminar blev aflyst til fordel for et heldagsseminar. Forperson og direktør har gennem året haft en række samtaler med såvel Folketingets politikere, embedsværket i Slots- og Kulturstyrelsen og i det seneste år primært i Kulturministeriets departement i forbindelse med reformarbejdet.

Dansk Kulturliv

Dansk Kulturlivs syv brancheorganisationer gik i 2021 sammen i en alliance bestående af Danmarks Biblioteksforening; Danske Ensemble, Orkestre og Operainstitutioner; Danske Koncert- og Kulturhuse; Dansk Live; Dansk Teater; Danske Kulturhuse og ODM. Sammen repræsenterer Dansk Kulturliv mere end 1.200 kulturinstitutioner, fra de største til de mindste og på tværs af hele landet. Igennem året er samarbejdet intensiveret gennem bestyrelsen, der består af direktørkredsen, som mødes hver 14. dag for koordinering og fælles politiske initiativer. Brancheforeningernes forpersoner mødtes i efteråret for at vedtage en fælles vision og en økonomisk plan for det videre arbejde. Hovedopgaven er i første omgang at sikre midler til det fortsatte arbejde og at åbne for mulige nye medlemmer. Derudover har fællesskabet arbejdet på fælles synlighed (ved fælles udtalelser, høringssvar og

tilstedeværelse på Folkemødet og Kulturmødet). Der arbejdes desuden på at finde en fælles ny adresse.

FN's Global Compact Network

ODM bør selvklart påtage sig et aktivt medansvar i løsningen af klimaforandringerne, hvorfor vi ansøgte – og blev optaget – som medlem af UN Global Compact Network Denmark, der er en nonprofit-forening, som faciliterer videndeling og tilbyder medlemmerne inspiration og værktøjer i arbejdet med bæredygtighed. Optagelsen hænger sammen med ODM's indsats i Museernes Grønne Akademi. Medlemskabet forpligter ODM på at efterleve verdensmålene og 10 principper inden for fire kategorier for ansvarlig virksomhedsdrift.

Netværk

Et vigtigt fundament for ODM's arbejde er de faglige netværk. Aktuelt er 14 netværk aktive: Chefnetværket; Dragt- og tekstilnetværket; Forvalternetværket; KEP – Konservatorernes Efteruddannelsespulje; Netværk for Frivilligkoordinatorer; Netværk for husmuseer; Netværk for Koordinator- og Registratorklubben; Netværk for LGBTQ+-perspektiver på de kulturhistoriske museer; Netværk for nyere tids fysiske kulturarv; Nyere tids netværk; Samlingsnetværket; Strategisk Forum, arkæologi og Udstillingsnetværket. Netværkene styrker samarbejdsrelationer og binder museumsverdenen fagligt sammen. Netværkene opstår oftest på baggrund af aktuelle udfordringer og tematikker, hvorfor en del af dem også ophører, når grundlaget ændrer sig. I netværkene er organiseret mere end 300 medarbejdere fra medlemsmuseerne. ODM fa-

ciliterer praktiske anliggender for netværkene såsom markedsføring, tilmeldingspraksis og opkrævning af deltagergebyr. Der er også i år grund til at sende en stor tak til de mange aktive deltagere i netværkene – og ikke mindst til de ansvarlige styregrupper, tovholdere, koordinatore og andre bidragsydere.

Aktindsigt

Også ODM's medlemmer modtager anmodninger om aktindsigt – og her involveres ODM ofte. For de statslige og kommunale museer er håndtering af aktindsigt dagligdag, men generelt er aktindsigt svært stof. ODM's råd er, at man jo ikke har noget at skjule, og at man derfor med fordel kan være transparent i forhold til indsigt i driften, der, for næsten alle museers vedkommende, hviler mere eller mindre på offentlige midler. Som hovedregel gælder, at en anmodning om aktindsigt bør efterkommes, hvis den overvejende del af institutionens økonomi og drift er at betragte som offentlig. Det kan læses i "Lov om offentlighed i forvaltningen", hvor det fremgår af § 3 stk. 1 nr. 2, at en selvejende institution oprettet på privat grundlag er omfattet af loven, hvis institutionen er underlagt intensiv offentlig regulering, tilsyn og kontrol. Der er tale om en konkret vurdering, men i praksis skal der dog en del til, før en selvejende institution oprettet på privat grundlag anses for omfattet af loven. Om man vil efterkomme et ønske om aktindsigt overlader vi til medlemmerne, men der skal holdes et vågent øje med ikke at overtræde databeskyttelseslovgivningen i form af offentliggørelse af navne, cpr-numre eller andre fortrolige oplysninger, hvis man f.eks. udleverer data om lønforhold m.m.

PET-netværk

Efter flere henvendelser i kølvandet på koranafbændinger og andre ytringer i det offentlige rum tog ODM i august kontakt til det netværk i Politiets Efterretningstjeneste (PET), hvor vi er repræsenteret og kan søge oplysninger om det aktuelle trusselsbillede i Danmark. På baggrund af mundtlig rådgivning blev det klart, at der ikke var grund til ekstra sikkerhedsforanstaltninger på museerne. Niveaue er allerede højt, og rådet var fortsat at iagttage almindelig skærpet opmærksomhed.

Indstillinger til diverse poster

ODM har indstillingsret til en række udvalg, råd og fonde. I årets løb blev afdelingschef Morten Pedersen, Museum Sønderjylland, således indstillet til Det Særlige Bygningssyn. ODM's direktør blev valgt til posten i Steen Ahrenkiels Mindefond, og til Slots- og Kulturstyrelsens Arkæologisk Udvalg valgtes forpersonen for ODM's arkæologiske udvalg, kulturarvschef Kristoffer B. Pedersen, Museum Sydøstdanmark.

ODM's faste udvalg

Udvalg vedr. turisme- og oplevelsesøkonomi

Udvalget rådgiver ODM's bestyrelse om forhold inden for turisme- og oplevelsesøkonomi. Forpersonen i 2023 var museumschef Louise Jacobsen, Københavns Museum. Udvalget består ved udgangen af året af museumschef Brian Wiborg, Viborg Museum; museums direktør Mette Bjerrum Jensen, Ringkøbing-Skjern Museum; museumsdirektør Lene Høst Madsen, Museum Skanderborg; kommunikationschef Anne Walther, Skagens Kunstmuseer; analyseansvar-

lig Søren Moesgaard Bjørnsen, Nationalmuseet; museumsdirektør Ulla Schaltz, Museum Lolland-Falster og leder Julie K. L. Bouchet; Brorfelde Observatorium. Udvalget har arbejdet bl.a. med en spørgeskemaundersøgelse med fokus på, hvordan museerne forstår og samarbejder med destinationsselskaberne. På baggrund heraf besluttedes det at styrke det allerede eksisterende samarbejde, og arbejdet udmøntedes i en succesfuld konference i oktober sammen med Dansk Storbyturisme, Dansk Kyst- og Naturturisme og Danske Destinationer. Senest er repræsentanter for udvalget inviteret til at medvirke til strategiudvikling af Dansk Kyst- og Naturturismes arbejde med kulturturisme.

Forperson Louise Jacobsen har desuden i årets løb, på vegne af ODM, deltaget i møder i Erhvervsministeriets turisme advisory board.

Arkæologisk udvalg

Udvalget har til opgave at rådgive ODM's bestyrelse om forhold inden for arkæologi, ikke mindst vedr. den såkaldte bygherrebetalte arkæologi, jfr. museumslovens kap. 8. Forperson for udvalget var til midten af året forskningsleder Mads Runge, Museum Odense, som pga. jobskifte ophørte i udvalget og overlod forperson-rollen til kulturarvschef Kristoffer B. Pedersen, Museum Sydøstdanmark. Medlemmerne i øvrigt er forsknings- og samlingschef Mads Ravn, VejleMuseerne; overinspektør Lennart Madsen, Museum Sønderjylland; professor Mette Løvschal, Moesgaard Museum/Aarhus Universitet og ODM's forperson, direktør Claus K. Jensen, Vardemuseerne.

Forskningsudvalget

Udvalget har til opgave at rådgive ODM's bestyrelse om forhold relateret til forskning. Forperson for udvalget er direktør Henrik Harnow, Museum Odense. Medlemmer i øvrigt er: ODM-bestyrelsesmedlem samt forsknings- og samlingschef Nikolaj Scharff, Statens Naturhistoriske Museum; vicedirektør Camilla Jalving, Statens Museum for Kunst; vicedirektør Lars Højer, Nationalmuseet; forsknings- og samlingschef Kent Olsen, Naturhistorisk Museum, Aarhus; direktør Gertrud Hvidberg Hansen, Ny Carlsberg Glyptotek; professor Mette Løvschal, Moesgaard Museum/Aarhus Universitet.

Udvalgte møder

Gennem året er ODM facilitator af en lang række faglige netværksmøder. Her er samlet noter om nogle af de største.

Chefnetværksmødet

Det årlige chefnetværksmøde afholdes som regel i januar, men blev i 2022 udskudt til september pga. corona. Derfor blev det besluttet at vende tilbage til traditionen og udskyde det efterfølgende møde til januar 2024.

ODM's formidlingsseminar

Årets formidlingsseminar blev afholdt i marts og var det sidste i den nuværende form. En mere end 50 år gammel tradition er ophørt, da det har vist sig for vanskeligt at tiltrække et tilstrækkeligt antal deltagere. De seneste godt 10 år har seminarerne været planlagt i fællesskab med foreningen Museumsformidlere i Danmark (MID), ikke mindst

for at sikre forankring og fællesskab. Årets seminar foregik i Odense med et stærkt program og et aktuelt tema: "Diversitet og inklusion" og blev forestået af koordinator Katrine Svanum Andersen. Vi konstaterer dog, at trods fine evalueringer og mange gode oplæg er formen ikke brugbar længere, da det igen ikke lykkedes at få tilstrækkeligt med tilmeldinger. Som erstatning for formidlingsseminaret vil vi i stedet imødekomme et ønske, vi hører fra mange kanter, om fremover at lade formidlingsdimensionen fylde mere på det faglige årsmøde i november.

ODM's faglige årsmøde

Fællesskab, faglige netværk og sparring på tværs af den danske museumsverden var igen i højsædet på Hotel Munkebjerg i Vejle i dagene 15.-16. november. Godt 500 museumsansatte deltog på de i alt syv faglige spor. Der er grund til at takke de ca. 20 frivillige, engagerede kollegaer, der stod bag det imponerende faglige program. Det faglige årsmøde er ud fra evalueringerne og det store fremmøde at dømme fortsat en stor succes.

Folkemødet på Bornholm

ODM's deltagelse på Folkemødet på Bornholm i juni var igen i år centreret om 'Kulturens Plads', der er etableret i fællesskab med Dansk Kulturliv. ODM forestod debat og efterfølgende samtalesalon om museumsreformen med titlen: 'Hvad skal vi egentlig med museer?' Her var en række af Folketingets kulturordførere og gode fagkollegaer i debat om ønsker til den kommende museumsreform. Herudover var ODM vært på pladsen det meste af en dag, hvilket gav lejlighed til gode museums-/kultursamtaler. Vi prioriterer

fortsat tilstedeværelse på Folkemødet højt – og meget gerne i praktisk regi af Dansk Kulturliv.

Kultur mødet på Mors

ODM var traditionen tro til Kultur mødet på Mors i august. I år repræsenteret af direktøren og projektlederen fra Museernes Grønne Akademi. På Kultur mødet er det nemmere at få kulturpolitikere i tale – og i øvrigt en god lejlighed til at møde kollegaerne fra museerne i Kulturarv Nord og Midtjyske Museers Udviklingsråd. ODM havde hjulpet med ideer til flere debatter og samtaler, som fandt sted med de lokale museers indsats. ODM var ligeledes repræsenteret i flere debatter om bæredygtighed og grøn omstilling.

Debat på 'Kulturens plads' på Folkemødet på Bornholm i juni.

Foto: ODM ►►

KULTUREN PLADS

Internationalt samarbejde

Samarbejde med NUKAKA

Samarbejdet med den grønlandske museumsorganisation Nunatsinni Katersugaasiviit Kattuffiat, NUKAKA, der er associeret medlem af ODM, har fokus på faglig sparring, efteruddannelse og udvikling af fælles faglige aktiviteter. En stor del af vores grønlandske kollegaer deltog således i årets formidlingsseminar i marts i Odense. I efteråret var NUKAKA og ODM desuden fælles om en ansøgning til 'Pulje for grønlandsk-orienterede kulturprojekter'. Vi lavede ansøgningen under overskriften 'Et grønlandsk-dansk museumssamarbejde for fremtiden' og søgte midler til et projekt med fokus på vores fælles ambition om stærkere bånd mellem de grønlandske og danske museer. Ansøgningen blev desværre ikke imødekommet, men vi er enige om at fortsætte med at søge relevante fonde/puljer til projektet.

Samarbejde med de færøske medlemmer af ODM

De færøske museer er medlemmer af ODM og har gennem mange år deltaget i ODM's møder og kurser. Vores medlemmer fra øerne har deltaget i ODM's kurser i årets løb, men der har ikke været øvrige samarbejdsprojekter.

Network of European Museums Organisations (NEMO)

Network of European Museum Organisations (NEMO) er den europæiske platform for museumsforhold i EU. NEMO blev oprettet i 1992 på dansk initiativ efter Maastricht-traktatens indgåelse. Alle europæiske lande kan sende repræsentanter til organisationens

aktiviteter, der sætter museer og kulturarv på den europæiske dagsorden. ODM har gennem året afrapporteret nøgletal og var repræsenteret af Museernes Grønne Akademi til NEMO's årsmøde i Lahti, Finland i november, hvor hovedtemaet var fremtidens bæredygtige museer.

Hands On! International Association of Children in Museums

ODM's direktør er dansk ambassadør. Engagementet har hidtil begrænset sig til at udsende information om organisationens arrangementer og ikke mindst den prestigefyldte pris, som organisationen årligt uddeler. I 2023 blev direktøren udnævnt til juryen, der i 2024 skal finde det mest innovative museum med fokus på børns museumsoplevelser.

EMA, European Museum Academy

European Museum Academy (EMA) består af eksperter fra forskellige nationale og kulturelle baggrunde og har til formål at fremme viden inden for museer og museumsvidenskab. EMA's arbejde bygger på at udvikle og lede innovative museumsprojekter og at være mødested for udvikling af videnskabelig debat, kreativitet og social bæredygtighed, bl.a. gennem uddeling af flere væsentlige europæiske museumspriser. ODM's direktør er udpeget som dansk specialist og repræsentant – og deltager i juryarbejde.

Nordisk samarbejde

Den nordiske kreds af direktører for museernes interesseorganisationer har tidligere haft et tæt netværk

med sparring om væsentlige fælles forhold. Netværket har været inaktivt en årrække, men er søgt genskabt. Starten gik ved et fælles møde i Oslo i januar. Siden var direktøren sidst på året i Stockholm for udveksling af ideer, dels som medlem af juryen for årets svenske museumspris, dels vedr. samarbejde om at skabe nationale museumskort.

ODM's faglige årsmøde i Vejle i november 2023.

Foto: ODM »

Netværk

Museumstjenesten

ODM er medlem af den erhvervsdrivende fond Museumstjenesten, der er til stor gavn for museerne, og vi har plads i bestyrelsen. Tjenesten startede som en indkøbsforening med museumsspecifikke specialvarer og har gennem tiden udvidet med museumsforsikring, tilbud om brandtilsyn, drift af Magasinet Museum m.m. ODM har således også sæde i redaktionskomiteen for magasinet. Igennem 2023 arbejdede Museumstjenesten og ODM videre om at sikre et solidt oplæg forud for etablering af et landsdækkende museumskort.

Sammenslutningen af Museumsforeninger (SAMMUS)

ODM samarbejder med SAMMUS, der er en landsdækkende organisation af foreninger, der driver eller støtter museer i Danmark. Sammenslutningen har til formål at styrke og udvikle det folkelige engagement til gavn for museerne, synliggøre de betydelige folkelige kræfter bag de danske museer og sikre museumsforeningernes indflydelse på den aktuelle og fremtidige kulturpolitik. Sammenslutningen repræsenterer ikke blot det folkelige bagland til museerne, men i vid udstrækning også de formelle ejere. ODM har i udgangspunktet samme ønsker for museerne og har derfor tæt dialog med SAMMUS, der organiserer mere end 60 foreninger med ca. 56.000 medlemmer.

Dagens Dagsorden – Forum for offentlige Bestyrelser

ODM støtter op om professionel udvikling på museerne – og derfor også om forhold vedr. bestyrelsesarbejdet på museerne. ODM er derfor med i gruppen bag Årets Offentlige Bestyrelseskonference, der samler en række brancheforeninger samt advokat- og revisionskontorer med interesse for godt ledelses- og bestyrelsesarbejde.

Eksempler på medlemservice

Gratis adgangskort for medlemmer af ODM

Medlemsmuseernes fastansatte kan med ODM-kortet besøge andre medlemsmuseer. Ordningen er en succes. Der bliver taget godt imod medlemskortet, og der er heldigvis langt imellem administrativt bøvl i billetsalgene på landets museer. Den solidariske ordning, hvor medarbejdere og bestyrelsesmedlemmer har gratis adgang til medlemsmuseerne, medvirker til at skabe tilhørsforhold. Ikke blot til ODM som branchens organisation, men også mellem museerne. Kun et enkelt ODM-medlem ønsker ikke at deltage i ordningen. Opfølgning med henvendelser om bortkomne kort, ønsker om yderligere tilsendelse m.m. varetages af ODM's studentermedhjælper. Kortordningen skal være let at administrere, og kortet udleveres alene til bestyrelsesmedlemmer og museernes ansatte (fastansatte) med mere end ni måneders samlet ubrudt anciennitet.

Advokat med speciale i skatte- og momsret tilknyttet ODM

ODM har tilknyttet en ekspert i skatte- og momsret med stort kendskab til museumsforhold, bl.a. som underviser på ODM's kurser. I forlængelse heraf findes en side på ODM's hjemmeside, som af og til opdateres med nye juridiske forhold.

Stillingsopslag

En af de mest sete sider på ODM's hjemmeside er 'Job på museum'. Her kan medlemmerne uden beregning få bragt aktuelle stillingsopslag. Opslagene lægges også, med stor klikrate, på ODM's sociale medier.

Kommunikation

ODM kommunikerer på forskellige digitale og sociale platforme, via pressearbejde, i udvalgte museums- magasiner samt ved møder, seminarer og arrange- menter. Formålet med ODM's kommunikation er at fremme politiske resultater, sikre medlemsmuseer- nes loyalitet, skabe folkelig opbakning til museerne og tiltrække kursister og deltagere fra alle museer til ODM's efteruddannelsesaktiviteter og arrangementer.

Museumsreform, inflationskrise og kulturpolitisk redegørelse

Emnerne for den museumspolitiske kommunikation centrerer sig om ODM's museumspolitiske initiativer. I første del af 2023 var høje energipriser og buldrende inflation fortsat vigtige emner. Som dette blev mindre akut, tog andre vigtige agendaer over og fyldte både de kulturpolitiske dagsordener og ODM's kommunika- tionsplatforme. Vigtigst af alt blev museumsreformen skudt i gang med et stormøde 27. februar. Det blev indledningen til et år, som i høj grad stod i museums- reformens tegn, både i ODM's bestyrelse, blandt medlemmer, ved flere af ODM's arrangementer – og på den mediemæssige og kulturpolitiske dagsorden, hvor ODM har arbejdet ihærdigt på alle fronter for at påvirke processen i bedst mulig retning. Andre dags- ordener var blandt andet høringssvar, i regi af Dansk Kulturliv, omkring lovforslaget 'om forbud mod utilbør- lig omgang med religiøse symboler', Kulturministeri- ets 'Kulturpolitisk redegørelse' og hele to finanslove – både for 2023 og 2024. Også arbejdet i Museernes Grønne Akademi har sat sit aftryk på kommunikatio- nen gennem året.

Nyhedsbreve: Museumspolitik og efteruddannelse

ODM udsender dels museumspolitiske nyhedsbreve, dels segmenterede nyhedsbreve om ODM's efterud- dannelses tilbud. De politiske nyhedsbreve er det eks- ternt rettede ODM Nyt og en direkte nyhedsmail af mere intern karakter. ODM Nyt har ved udgangen af 2023 2.042 abonnenter, mens den interne mail sen- des til ca. 300 museer og museumsledere. Derudover udsendes efteruddannelsens nyhedsbreve segmente- ret i følgende grupper (hver abonnent kan tilmelde sig flere grupper, og det enkelte nyhedsbrev kan være aktuelt for flere grupper): Administration og ledelse, Bevaring og konservering, Formidling og kommuni- kation, Grøn omstilling, Forskning, Kapitel 8-arbejdet samt Samling, registrering og indsamling. Nyheds- brevene vedr. efteruddannelsesaktiviteter havde ved udgangen af 2023 i alt 2.321 abonnenter.

Sociale medier

ODM kommunikerer flere gange ugentligt via sine pro- filer på LinkedIn, X og Facebook.

ODM's Facebook-profil, @OrganisationenDanskeMu- seer, havde ved udgangen af 2023 2.300 synes godt om/2.809 følgere (i 2023 var det 2.203 synes godt om/2.613 følgere). Facebook bruges både til at dele museumspolitiske nyheder, til foramtale af ODM's kurser og arrangementer og til at levere museumspo- litiske statements. Også i 2023 er udvalgte museumspolitiske nyheder boostet med et mindre beløb for at optimere udbredelsen.

ODM's LinkedIn-profil havde ved udgangen af 2023 rundet 12.000 følgere (i 2021: 10.300 følgere) og bruges bl.a. til at dele jobopslag, som ODM publicerer på dkmuseer.dk på vegne af medlemmerne, til ODM's efteruddannelsesaktiviteter og til øvrige arrangementer, herunder nyheder fra Museernes Grønne Akademi. Platformen bruges også til at dele udvalgte politiske nyheder.

ODM's X-profil, @DanishMuseums havde, som i 2022, knap 1.600 følgere og anvendes primært til at dele museumspolitiske nyheder og debatindlæg.

Grøn tilføjelse til ODM's hjemmeside

På ODM's hjemmeside, dkmuseer.dk, publiceres museumspolitiske nyheder og information om ODM's arrangementer, netværk og efteruddannelsesaktiviteter samt jobopslag og museumsrelevante nyheder og begivenheder, som ODM publicerer på vegne af medlemmerne.

Hjemmesiden blev relanceret i 2022, og i 2023 er den løbende udvikling fortsat. Blandt andet har hjemmesiden fået en grøn tilføjelse i form af groennemuseer.dk, som samler alle nyheder, vejledninger og tiltag fra Museernes Grønne Akademi.

I 2023 havde dkmuseer.dk lidt færre sidevisninger end året før – men til gengæld flere brugere. I 2023 var der i alt 162.991 sidevisninger (2022: 182.581) og 58.895 brugere (2022: 46.938 brugere) på dkmuseer.dk. Brugsmønsteret ligner det, vi så i 2022. Det afspejles i, hvilke sider der er mest set på dkmuseer.dk. Ligesom det var tilfældet i 2022, er det i 2023

kurser, job, ODM's store fælles arrangementer og information om ODM, som tiltrak flest sidevisninger.

Top 10 sider i 2023 (sidevisninger)

1	Oversigten med jobopslag på landets museer	17.767
2	Forsiden	14.228
3	Oversigten over ODM's medlemmer	7.252
4	Oversigten over kurser og arrangementer	7.093
5	Om ODM – Kontakt	5.339
6	ODM's faglige orienteringsmøde 2023	3.423
7	For medlemmer – museumskort	3.337
8	ODM's Formidlingsseminar 2023	1.721
9	Om ODM – Sekretariat	1.709
10	ODM søger administrativ koordinator (jobopslag)	1.284

Workshop om museernes sociale
bæredygtighed på Statens Museum for Kunst
i november 2023.
Foto: Thomas Rahbek

Danske Museers Efteruddannelse

Danske Museers Efteruddannelse (DME) fortsætter med at afsøge nye veje til at udvikle og løfte de museumsansattes kompetencer på tværs af fagligheder. 2023 har stået i den grønne omstillings tegn, men også data, social bæredygtighed og lederudvikling har været højt på dagsordenen.

Tilfredsheden med kurserne er stigende, og både evalueringer og en omfattende brugerundersøgelse viser et fortsat behov for museumsspecifik efteruddannelse.

Efteruddannelsen 2023 – i tal

I 2023 afholdt DME 33 kurser, hvor i alt 520 kursister deltog. Dertil kommer 60 deltagere på to større workshops samt 10 deltagere i en række mentorforløb.

Kurserne fordeler sig tematisk inden for samling og bevaring, forskning, formidling, museumslovens kap. 8-arbejde samt administration og ledelse.

På kurserne får kursisterne udleveret et evalueringsskema, hvor de kan skrive kommentarer til kurset og vurdere det på en skala fra 1-6, hvor 1 er 'Meget utilfreds' og 6 er 'Meget tilfreds'. I 2023 lå den gennemsnitlige tilfredshed på 5,52.

Kun et enkelt kursus blev aflyst pga. sygdom – ellers blev alle planlagte kurser gennemført, og en række kurser har haft venteliste. Dette samt evalueringerne vidner om kursernes relevans og efterspørgslen på dem i branchen.

Nye kurser

I kursusprogrammet finder man både gengangere og helt nye kurser. Gengangerne er de kurser, der løbende er behov for på museerne, f.eks. om registreringsystemet SARA eller 'Intro til håndtering og pakning af genstande'. DME udvikler desuden nye kurser med afsæt i aktuelle tendenser og behov. I 2023 blev følgende nye kurser udviklet og afholdt:

- *Museumsundervisning for Nationalmuseet* (skræddersyet kursus for undervisere på museet)
- *Op og ned i ophavsretten* (om rettigheder ifm. brug af billeder mm. på kunstmuseer)
- *SARA Fokus: Funktioner i SARA*
- *SARA Fokus: SARA for konservatorer*
- *Styr på referencerne* (om referencehåndteringsværktøjet Zotero)
- *Fundraising workshop – målret dit projekt og øg chancerne for at få det finansieret*
- *Samlingsforståelse og betydningsvurdering som arbejds metode*
- *Kureren – fysisk og virtuelt* (intro til professionelt kurerarbejde for kunst- og kulturhistoriske museer)

Museernes Grønne Akademi har desuden i tæt samarbejde med DME udviklet en række kurser, som er beskrevet i et senere afsnit.

Et andet nyere tiltag i DME, som blev iværksat i 2022, er en mentorordning for museumsansatte, der overvejer at gå ledervejen. I 2023 har 10 mentees fået tildelt et mentorforløb, og alle evalueringer har været yderst positive.

Workshops om social bæredygtighed

I november 2023 satte DME i samarbejde med Slots- og Kulturstyrelsen fokus på, hvordan museerne kan bruge den nationale brugerundersøgelse i arbejdet med at styrke deres sociale bæredygtighed. 60 medarbejdere og ledere fra museer landet over deltog på to workshops, der blev afholdt på hhv. Naturhistorisk Museum i Aarhus og Statens Museum for Kunst i København. På de to workshops blev det bl.a. diskuteret, hvordan social bæredygtighed kan defineres i en museums kontekst, og hvad der skal til for at gøre den nationale brugerundersøgelse mere anvendelig i fremtiden.

Markant fremgang siden 2019

I forsommeren 2023 gennemførte DME en større brugerundersøgelse i samarbejde med analysebureauet Moos-Bjerre A/S som opfølgning på en tilsvarende undersøgelse fra 2019. Undersøgelsen viser markant fremgang i tilfredsheden med DME's kurser gennem de seneste tre år. 53 % angav i 2019, at DME's kurser var relevante for deres daglige arbejde, mens det er tilfældet for hele 75 % i 2023. 53 % oplevede

i 2019, at kurserne var relevante for den overordnede udvikling af museet, mens det angives af 78 % af respondenterne i dag. 79 % vurderer, at DME har en særlig viden på museumsområdet, mens det var tilfældet for 65 % tilbage i 2019.

Det er desuden værd at fremhæve, at:

- » 90 % oplever, at de samlet set havde et stort udbytte af det/de kurser, de har deltaget i.
- » 91 % angiver, at kurset/kurserne havde et højt fagligt niveau.
- » 83 % angiver, at de oplever at kunne forbedre deres arbejdsgange på baggrund af viden fra kurset/kurserne.

Blandt lederne er det værd at bemærke, at 64 % angiver, at de uden DME ikke ville have adgang til museumsfagligt relevante kurser til medarbejderne, mens 83 % angiver, at DME bidrager til et højt fagligt niveau blandt medarbejderne. Endelig er 95 % af de ledere, der allerede har gjort brug af kurserne, enige i, at de vil gøre brug af DME i fremtiden.

Museernes Grønne Akademi

Museernes Grønne Akademi (MGA) blev i 2023 en integreret del af ODM. Med ansættelsen af en projekt- og kommunikationsmedarbejder i januar og kortlægning af museernes status vedr. den grønne omstilling i foråret kom fundamentet for et større udviklingsarbejde på plads. Her skulle research, interessentinddragelse og indsigter fra kortlægningen sættes i spil i form af viden, værktøjer, efteruddannelsestilbud og netværksaktiviteter til ODM's medlemmer.

Kortlægning af status på grøn omstilling

Først på året gennemførtes en nulpunktsmåling i samarbejde med analysebureauet Moos-Bjerre A/S for at kortlægge status på den grønne omstilling hos medlemsmuseerne. Kortlægningens resultater bekræftede en formodning om, at museerne i Danmark gerne vil prioritere den grønne omstilling, men at økonomi, tid, viden og kompetencer udgør de væsentligste barrierer. Kortlægningen viste også, at langt størstedelen af museerne ikke er særligt langt med den grønne omstilling, og at det særligt er inden for det ledelsesmæssige arbejde, udstillingsproduktion og bevaringsarbejdet, at museerne mangler viden og kompetencer.

Grønne kurser i ledelse og drift

Museernes Grønne Akademi har gennem året udbudt kurser inden for både drift og ledelse. I marts således det første kursus i 'Grøn omstilling for museumsledere' og gennem året tre yderligere ledelseskurser fordelt i Øst- og Vestdanmark. I alt har ca. 60 museumsledere fra 40 museer gennemført kurset.

'Charter for grøn omstilling af danske museer' blev lanceret på det faglige årsmøde i november.

Foto: ODM

MGA har desuden udbudt onlinekurser i CO2-beregning med afsæt i Erhvervsstyrelsens 'Klimakompasset', som en række museer har været med til at udvælge som den foretrukne CO2-beregner. Endelig udbød MGA webinarer i affaldshåndtering, som introducerede til nye danske og europæiske regler for området. I alt afholdt MGA gennem året otte kurser med i alt 116 kursister.

En fremtid at bevare til

MGA modtog i foråret, sammen med 10 museer, 2,8 mio. kr. i støtte fra Augustinus Fonden til projektet 'Bæredygtig Klimastyring'. Projektet skal kortlægge reduktionspotentialer, når de 10 museer i et 2-årigt trænings- og coachingprogram skal arbejde på at opdatere deres standarder for låneaftaler, præventiv konservering og klimastyring. Erfaringerne fra programmet skal bl.a. bruges til at udvikle et dansk efteruddannelses tilbud til ODM's medlemmer.

På bevaringsområdet er der desuden igangsat et arbejde med at få udarbejdet tekniske beskrivelser af lavenergimagasin-konceptet, så projektering og dialogen med rådgivere og entreprenører bliver nemmere, *hvis* nye magasiner skal opføres og *når* eksisterende skal renoveres.

Etableringen af et grønt museumsfællesskab

Med MGA ønskede ODM at understøtte etableringen af et museumsfællesskab om grøn omstilling. Et vigtigt skridt i den retning blev taget, da MGA på det faglige årsmøde i november lancerede 'Charter for grøn omstilling af danske museer'. Charteret er et

rammeværktøj, som museerne kan bruge i bestræbelsen på at omstille sig til en bæredygtig fremtid. På samme tid er charteret udtryk for en forpligtende deltagelse i et handlingsorienteret, grønt fællesskab.

Andre grønne initiativer

Gennem året er igangsat en række initiativer inden for bl.a. udstillingsproduktion, arkæologi, strategiudvikling, energioptimering og et styrket samarbejde omkring certificeringsordningen Green Attraction. Hjemmesiden groennemuseer.dk er lanceret og vil blive udbygget med grønne vejledninger, case-samlinger og nyheder om grøn omstilling. Aktiviteter planlægges, så vidt muligt, i forbindelse med, at ODM's netværk alligevel er samlet, bl.a. på det faglige årsmøde, Chefnetværksmødet og Forvalternetværksseminaret.

Stor interesse for det grønne

Modtagelsen af MGA har været positiv og interessen for samarbejde stor. MGA har i 2023 derfor deltaget i Folkemødet på Bornholm, Kulturmødet på Mors og på klimamødet i Middelfart. Projektlederen er desuden med i Slots- og Kulturstyrelsens rådgivende panel i forbindelse med ordningen 'Bæredygtige museer'. Også uden for landets grænser udvises interesse. I løbet af 2023 har MGA bl.a. leveret online oplæg for det tyske forskningscluster, REKULT, det svenske Museumsforbund, den italienske kunstmuseums-sammenslutning, AMACI, Sveriges Rigsarkiv, Green Producers Club i Norge, og holdt oplæg og faciliteret paneldebatter i forbindelse med Network of European Museum organisations (NEMO) årlige konference i Lathi, Finland.

Årsrapport 2023

- med noter til resultatopgørelse 2023 og budget for 2024

Noterne relaterer sig til nøgletal for ODM's virksomhed og er, efter generalforsamlingens tidligere udtrykte ønske, udførligt beskrevet samt markeret med * og i rødt.

Til generalforsamlingen vil Årsregnskab 2023, revideret af statsautoriseret revisionspartnerselskab Beierholm, være fremlagt til gennemsyn. Det bemærkes, at det fremlagte regnskab er godkendt, og at regnskabet i øvrigt, for den del der er underlagt statens regnskabspraksis (midlerne til efteruddannelse), er aflagt i forhold til denne regnskabspraksis. Projektregnskabet vedr. Museernes Grønne Akademi er ikke medtaget, men er revideret og aflagt i relation til opdraggiveren, Augustinusfondens, praksis.

Ved læsning af ODM's resultatopgørelse 2023 og budget 2024 er det væsentligt at holde sig for øje, at den samlede opgørelse består af to delregnskaber: et regnskab for sekretariatet og et regnskab, der dækker driften af efteruddannelsesvirksomheden Danske Museers Efteruddannelse (DME). De to regnskaber gennemgås i det følgende adskilt, men udgør tilsammen ODM's regnskab for 2023 og budgetforslag for 2024.

Adskillelsen er ført så langt, at lønsummer og en lang række driftsudgifter (husleje, forbrug m.m.) konteres adskilt. Det er således et ganske nøjagtigt billede af udgifterne for henholdsvis A) ODM's politiske arbejde i sekretariatets drift og B) driften af efteruddannelses-/kursusaktiviteter. Det er vigtigt at understrege, at det organisatoriske og politiske arbejde i ODM alene drives for medlemmernes kontingent.

Resultatopgørelsen for 2023 ses som henholdsvis kolonnerne: budget 2023, realiserede tal for 2023 samt budget 2024.

Generelt

Årsrapporten udviser et samlet resultat for 2023 på DKK 456.000 (*1), fordelt på DKK -189.000 vedr. efteruddannelse (*2) og DKK 645.000 (*3) vedr. sekretariatets drift. Budget 2023 balancerede med et minus på DKK 471.000 (*4).

Sekretariatet

Indtægter: Økonomien i sekretariatet bygger på medlemskontingent (i 2023 budgetteret til DKK 2.939.000 (*5) og samlet realiseret med DKK 3.703.000 (*6). En markant stigning i indtægtsgrundlaget, vedtaget af generalforsamlingen og nødvendiggjort af generelt stigende omkostninger og ikke mindst ønsket om styrkelse af ODM's museumspolitiske indsats, indfases i indtægtsbudgettet i 2024.

Kursusaktiviteter afspejler ODM's faglige efterårsmøde, chefnetværksmødet, forvalternetværksmødet m.fl. og udgør en betydelig omsætning/indtægt. I sekretariatets kursusaktiviteter indgår også efteruddannelsesenhedens indtægter og udgifter fra kurser fra ikke statslige og statsanerkendte museer, efter nøje udregnede forholdstal anbefalet af ODM's revisor. Budget for 2023 var DKK 3.000.000 (*7) og realiseredes med DKK 3.605.000 (*8). Der er ikke modtaget statslige tilskud til aktiviteter i 2023 (*9). Andre indtægter (biblioteksafgifter) er realiseret med

DKK 4.000 (*10). I alt samlede indtægter på DKK 7.312.000 (*11).

Udgifter: Realiserede udgifter til medlems- og kursusaktiviteter udgør DKK 3.444.000 (*12) mod budget DKK 3.064.000 (*13). Stigningen afspejler flere politisk betingede møder og aktiviteter, stigende deltagelse og heraf afledte udgifter i ODM's aktiviteter. Realiseret lønsum udgør DKK 2.079.000 (*14) mod budget på DKK 2.012.000 (*15). Administration er realiseret med DKK 751.000 (*16) mod budget på DKK 695.000 (*17). De mindre stigninger på lønbudget og administration skyldes overvejende forpligtigelser i forbindelse med stillingsophør og efterfølgende rekruttering.

Samlede udgifter udgør DKK 6.665.000 (*18) mod budget DKK 6.133.000 (*19). Resultatet for sekretariatet er således på DKK 645.000 (*3).

Efteruddannelse (DME)

Indtægter: Rubrikken "Kursusaktiviteter" afspejler egenbetaling fra kurser og efteruddannelse, hvor budget 2023 udgjorde DKK 883.000 (*20). Årets realiserede indtægter var DKK 1.008.000 (*21). De statslige tilskud til driften af efteruddannelsesaktiviteterne var budgetteret til DKK 1.500.000 (*22) og realiseret til samme beløb (*23). Andre indtægter (fondstilskud m.m.) var i 2023 budgetteret til DKK 0.00 (*24/25). De samlede indtægter i DME blev således på DKK 2.508.000 (*26) mod budget på DKK 2.383.000 (*27). Indtægtsstigningen på DKK +125.000 skyldes igen et meget højt aktivitetsniveau, hvor det i øvrigt skal tages i betragtning, at alle indtægter (og udgifter) vedr.

ikke statslige og statsanerkendte kursister, jf. skærpede regler, er bogført i sekretariatets regnskab.

Udgifter: Der var i 2023 budgetteret med samlede kursusaktiviteter for DKK 554.000 (*28). De realiserede udgifter androg DKK 592.000 (*29). Lønninger realiseredes med DKK 1.203.000 (*30) mod budget på DKK 1.243.000 (*31). Administration var budgetteret med DKK 866.000 (*32) og realiseredes med DKK 900.000 (*33). Stigningen skyldes primært stigende regnskabs- og revisionsomkostninger som følge af skærpede administrative krav fra Slots- og Kulturstyrelsen i forhold til det statslige tilskud. Samlet er der udgifter for DKK 2.695.000 (*34) mod budget på DKK 2.663.000 (*35). Samlet ender årets resultat for DME med DKK -189.000 (*2). Merforbruget skyldes, som nævnt ovenfor, altovervejende den ændrede regnskabspraksis, der betyder, at alle indtægter og omkostninger vedr. ikke statslige og statsanerkendte museer indtægts- og udgiftsføres i sekretariatets regnskab.

Balance pr. 31. december 2023

ODM's aktiver udgør med udgangen af 2023 DKK 4.015.000 (*36). Egenkapitalen er med årets udgang på DKK 3.103.000 (*37). ODM's passiver udgøres af fordringer fra kreditorer og kortfristet gæld i øvrigt på DKK 288.000 (*38). Dertil kommer en række skyldige lovpligtige hensættelser, feriepengeforpligtigelser, skat, ATP og lønsumsafgift m.m. på DKK 305.000 (*39). Der er skyldige lønomkostninger på DKK 319.000 (*40). Tilsammen udgør posten kortfristet gæld DKK 912.000 (*41).

Budget 2024

Sekretariatet

Indtægter: Bestyrelsen pålagde ved nedsættelse af udvalget til ændring af ODM's vedtægter i 2022 også at lade udvalget arbejde med ændring af ODM's kontingentstruktur. Kontingentforslaget fra udvalget bød på både forenkling og en klar struktur – og blev vedtaget med stort flertal ved generalforsamlingen d. 27. april 2023 (og var således retningsgivende for kontingentopkrævningen udsendt august 2023). Kontingentets fremskrivning var vigtig for at konsolidere ODM's samlede økonomi – og skulle sikre, at der blev skabt økonomisk råderum til at forstærke det museumspolitiske arbejde, deltage i Dansk Kulturlivs aktiviteter og en generel forstærkning af ODM's kommunikationsindsats. Budgettet for 2024 er fremskrevet i lyset heraf. Kontingentindtægten ansættes, som realiseret i 2023, til DKK 3.700.000 (*42/*6). Kursusaktiviteter (faglige årsmøder m.m.) forventes at omsætte DKK 3.476.000 (*43), og samlet forventes indtægter på DKK 7.179.000 (*44).

Udgifter: Omkostninger til medlems- og mødeaktiviteter er budgetteret til DKK 3.111.000 (*45). Budgetposten er mindre end det realiserede regnskab 2023 (i alt DKK 333.000), hvilket primært skyldes, at der ikke forventes yderligere stigning i deltagerantallet til årets aktiviteter – og at der ikke afholdes formidlingsmøde i 2024. Lønsum for sekretariatet udgør DKK 2.401.000 (*46). En stigning på DKK 322.000, jf. de i 2023 realiserede tal (*14), hvilket sker som følge af ansættelse af ny kommunikationsmedarbejder. Administrationsomkostninger budgetteres til DKK 818.000 (*47). Omkostningerne til bestyrelsen budgetteres til DKK 587.000 (*48), hvilket er DKK 196.000 mere end forbrugt i 2023 – og skyldes stigende omkostninger til

mødeafholdelse m.m. samt øget kontingent til Dansk Kulturliv. De samlede udgifter for sekretariatet er budgetteret til DKK 6.917.000 (*49). Årets resultat er således et budgetteret mindre forbrug på DKK 262.000 (*50), der modsvares af et tilsvarende merforbrug i DME.

Efteruddannelse (DME)

Indtægter: Statstilskuddet udgør, efter kontrakt med Slots- og Kulturstyrelsen (SLKS) for årene 2023-2024, årligt DKK 1.500.000 (*51). ODM vil, trods færre midler gennem årene fra SLKS, insistere på at fastholde et højt aktivitetsniveau med høj faglighed. Det betyder en estimeret egenbetaling i forbindelse med kursusaktiviteterne på DKK 1.052.000 (*52). Kursusindtægter (og -udgifter) fra ikke statslige og statsanerkendte museer er placeret i sekretariatets drift. Der budgetteres med samlede indtægter på DKK 2.552.000 (*53).

Udgifter: Der estimeres samlede udgifter på DKK 2.814.000 (*54), som fordeler sig på lønsum DKK 1.268.000 (*55), administration DKK 894.000 (*56) og samlede kursusomkostninger DKK 652.000 (*57). Pga. praksis for DME's støttetildeling fra SLKS udviser budgettet for 2024 et minus med DKK -262.000 (*58).

Samlet budget 2024 for ODM (sekretariat og efteruddannelse) er således i nul (*59).

Resultatopgørelsen 2023 - ODM

	Budget	Realiseret	Budget
	2023	2023	2024
	TDKK	TDKK	TDKK
Kursusaktiviteter	3883	4613	4528
Medlemskontingent	2939	3703	3700
Statslige tilskud	1500	1500	1500
Andre tilskud og indtægter	3	4	3
Indtægter i alt	8325	9820	9731
Medlems- og kursusaktiviteter	3618	4036	3763
Bestyrelsen	362	391	587
Lønninger	3255	3282	3669
Administration	1561	1651	1712
Udgifter i alt	8796	9360	9731
Resultat før finansiering	-471	460	0
Renter	0	-4	0
Ekstraordinære udgifter	0	0	0
Årets resultat	-471 *4	456 *1	0 *59

Resultatopgørelsen 2023 - Sekretariatet

	Budget	Realiseret	Budget
	2023	2023	2024
	TDKK	TDKK	TDKK
Kursusaktiviteter	3000 *7	3605 *8	3476 *43
Medlemskontingent	2939 *5	3703 *6	3700 *42
Statslige tilskud	0	0 *9	0
Andre tilskud og indtægter	3	4 *10	3
Indtægter i alt	5942	7312 *11	7179 *44
Medlems- og kursusaktiviteter	3064 *13	3444 *12	3111 *45
Bestyrelsen	362	391	587 *48
Lønninger	2012 *15	2079 *14	2401 *46
Administration	695 *17	751 *16	818 *47
Udgifter i alt	6133 *19	6665 *18	6917 *49
Resultat før finansiering	-191	647	262
Renter	0	-2	0
Ekstraordinære udgifter	0	0	0
Årets resultat	-191 *4	645 *3	262 *50

Resultatopgørelsen 2023 - Efteruddannelse	Budget		Realiseret		Budget	
	2023		2023		2024	
		TDKK		TDKK		TDKK
Kursusaktiviteter	883	*20	1008	*21	1052	*52
Medlemskontingent	0		0		0	
Statslige tilskud	1500	*22	1500	*23	1500	*51
Andre tilskud og indtægter	0	*24	0	*25	0	
Indtægter i alt	2383	*27	2508	*26	2552	*53
Kursusaktiviteter	554	*28	592	*29	652	*57
Bestyrelsen	0		0		0	
Lønninger	1243	*31	1203	*30	1268	*55
Administration	866	*32	900	*33	894	*56
Udgifter i alt	2663	*35	2695	*34	2814	*54
Resultat før finansiering	-280		-187		-262	
Renter	0		-2		0	
Ekstraordinære udgifter	0		0		0	
Årets resultat	-280		-189	*2	-262	*58

Balance pr. 31. december 2023 - ODM	2023		2022	
		TDKK		TDKK
Aktiver				
Debitorer		561		442
Depositum		94		94
Periodeafgrænsningsposter		106		84
Likvide beholdninger		3254		2723
Aktiver i alt		4015	*36	3343
Passiver				
Kapitalindestående		3103		2647
Egenkapital i alt		3103	*37	2647
Langfristet gæld				0
Kortfristet gæld		305	*39	227
Kreditorer		288	*38	229
Skyldig løn omkostninger		319	*40	240
Kortfristet gæld i alt		912	*41	696
Gæld i alt		912		696
Passiver i alt		4015		3343

Hvem er hvem i ODM?

Bestyrelsens sammensætning efter generalforsamlingen 27. april 2023

- Direktør Claus K. Jensen, Vardemuseerne (forperson)
- Direktør Søren Bak-Jensen, Arbejdermuseet (næstforperson)
- Enhedsleder for kunst Tine Blicher-Moritz, Museum Sønderjylland (næstforperson)
- Formidlingschef Berit Anne Larsen, Statens Museum for Kunst
- Museumsleder Mette Sandhoff Mansa, Kastrupgårdsamlingen
- Leder Lise Ræder Knudsen, Konserveringscenter Vejle
- Direktør Jens Refslund Christensen, Danmarks Tekniske Museum
- Vicedirektør, samlingschef Nikolaj Scharff, Statens Naturhistoriske Museum
- Direktør Anne Lisbeth Lund, Willumsens Museum
- Vicedirektør Palle Maurice Jepsen, Nationalmuseet
- Direktør Bo Skaarup, Naturhistorisk Museum, Aarhus

Suppleanter

- Leder Julie K. L. Bouchet, Brorfelde Observatoriet (natur)
- Direktør Anni Mogensen, M/S Museet for Søfart (kultur)
- Direktør Anna Schram Vejlbj, Fuglsang Kunstmuseum (kunst)

Tilforordnet

- ICOM Danmarks forperson, museumschef Johan Møhlenfeldt Jensen, Museum Vestfyn

Sekretariatets medarbejdere gennem 2023

- Direktør Nils M. Jensen
- Administrativ koordinator Lene Larsen (til 1. september)
- Administrativ koordinator Susanne Armand (fra 14. august)
- Kommunikationskonsulent Dorte Hammerich Rasmussen
- Uddannelsesleder Ida Bennicke
- Kursussektretær Kirstine Wentzlau Martinsen
- Projektleder Birgitte Kehler Holst, Museernes Grønne Akademi
- Projekt- og kommunikationsmedarbejder Rasmus Bahnsen, Museernes Grønne Akademi
- Projektansat Gert Nikolai Vestergaard Hansen (vekslende timetal ifm. store møder)
- Studentermedhjælper/administrativ koordinator Helene Skjærning Jacobsen (til 1. juli)
- Studentermedhjælper Gustav Kruse (til 1. juli)
- Studentermedhjælper Nicole V. Mørk (fra 1. januar)
- Studentermedhjælper Frida Kragh Engholm (fra 1. september)
- Regnskabskonsulent Tove Kusier, Resultatkompagniet (en dag ugentlig)

Organisationen Danske Museer
Farvergade 27 D · Vartov
1463 København K
Danmark
T +45 4914 3966
www.dkmuseer.dk

